

Motion till riksdagen 2019/20:3585

av **Johan Hedin (C)**

med anledning av prop. 2019/20:129 Effektivare hantering av häktningar och minskad isolering

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gemensam häktnings- och huvudförhandling och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om anhållande av personer som inte fyllt 18 år och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förvarsplacering av personer som inte fyllt 18 år och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Centerpartiet välkomnar propositionen. Det har länge varit angeläget att försöka motverka de långa häktningstiderna som Sverige även kritiserats för internationellt. Det har också länge funnits ett behov av att motverka omotiverad isolering bland intagna på häkten och att se över situationen för barn som frihetsberövas till följd av misstänkt brottslighet. Centerpartiet anser att den anslagna inriktningen i propositionen är vällovlig och instämmer i huvudsak med de förslag som förs fram.

Gemensam häktnings- och huvudförhandling

Vad gäller förslaget om gemensam häktnings- och huvudförhandling finns det dock anledning att göra vissa förtydliganden enligt vår mening.

Häktesförhandling ska hållas senast fyra dygn efter det att en misstänkt har gripits eller ett anhållningsbeslut har verkställts. Denna tidsfrist brukar benämnas 96-timmarsfristen. Enligt regeringens förslag ska det nu uttryckligen framgå att det i vissa fall ska vara möjligt att hålla huvudförhandling inom denna 96-timmarsfrist. Förslaget innebär

alltså att det blir möjligt att lägga samman häktnings- och huvudförhandlingen vid ett tillfälle inom 96-timmarsfristen, en s.k. gemensam häktnings- och huvudförhandling.

Centerpartiet anser att det finns fördelar med en skyndsam handläggning och sympatiserar med syftet att den misstänkte inte ska behöva sitta frihetsberövad längre än nödvändigt i väntan på huvudförhandling. Enligt vad som framgår av propositionen så förekommer dessutom gemensam häktnings- och huvudförhandling i viss utsträckning redan i dag trots att uttryckligt lagstöd saknas. Det är givetvis rimligt att domstolarnas praktiska hantering överensstämmer med regelverket och att förfarandet läggs fast på ett tydligt sätt och tillämpas enhetligt. Samtidigt är det *mycket viktigt* att slå fast att gemensam häktnings- och huvudförhandling bara kan tillämpas i helt okomplicerade ärenden, exempelvis sådana mål där den tilltalade erkänner gärningen och det handlar om brottslighet av enklare slag, samt då målet endast påkallar mycket begränsad utredning. Detta är en förutsättning för att inte förfarandet ska strida mot Europakonventionens krav på rätten till en rättvis rättegång. Förutsättningen för att den tilltalade tillförsäkras sin rätt enligt Europakonventionen är att den tilltalade ges tillräcklig tid att förbereda sitt försvar och att kunna framställa krav på eventuell kompletterande utredning. Kravet på rättssäkerhet förutsätter vidare inte bara att den tilltalades rätt att biträdas av en offentlig försvarare tillgodoses, utan också att den offentliga försvararen ges skäligt rådrum att samråda med sin klient och ta del av utredningen. Den tilltalade ska också ges möjlighet att överväga att åberopa egen bevisning och förbereda sin argumentation. Förundersökningen måste också, oavsett om brottmålet är av enklare beskaffenhet, vara tillräckligt robust för att kunna läggas till grund för fällande dom. Förutsättningen för att uppfylla alla dessa rättssäkerhetskrav inom en tidsram om 96 timmar begränsar påtagligt de brottmål som kan komma i fråga för en gemensam häktnings- och huvudförhandling. Annars kan det, som JK ger uttryck för i sitt remissvar, finnas en risk för att den snabba handläggningen där den misstänkte frihetsberövas under kortare tid i väntan på huvudförhandling totalt sett leder till ett längre frihetsberövande för den tilltalade.

Enligt regeringens förslag ska det ”normalt sett krävas att den tilltalade samtycker till att skuldfrågan prövas med så kort varsel” som den gemensamma häktnings- och huvudförhandlingen innebär. Centerpartiet anser att den tilltalades samtycke ska utgöra en ovillkorlig förutsättning. Ett sådant samtycke bör även kunna återtas. En ändrad inställning i fråga om gemensam häktnings- och huvudförhandling ska således även kunna utgöra hinder vid inledande av den gemensamma häktnings- och huvudförhandlingen. Detta då den tilltalade och hans/hennes försvarare, även först i ett sent skede, kan uppfatta att det föreligger behov av kompletterande utredning eller åberopande av egen bevisning.

Synnerliga skäl för anhållande av ett barn

Det är redan i dag en erkänd princip i praxis att det krävs synnerliga skäl för att anhålla en person som är under 18 år. Centerpartiet anser att det är bra med en uttrycklig bestämmelse i lag som tydliggör detta men vill understryka att detta inte ändrar nuvarande ordning utan endast klargör vad som redan gäller. På samma sätt som i dag ska bedömningen av om det föreligger synnerliga skäl göras med hänsyn till den misstänktes ålder, brottslighetens allvar och styrkan i de skäl som brukar benämnas de särskilda häktningsskälen.

Hållande av barn i förvar i polisarrest

Enligt regeringens förslag ska den som inte har fyllt 18 år och som är gripen eller anhållen få hållas i förvar i polisarrest endast om det är absolut nödvändigt. Den unge ska som utgångspunkt placeras på ett annat ställe än i polisarrest.

Centerpartiet instämmer i uppfattningen att polisarresten generellt sett inte är en lämplig miljö för ett barn och att utgångspunkten alltid bör vara att hitta en alternativ placering. Samtidigt är det angeläget att understryka att i de fall då det föreligger sådana synnerliga skäl som krävs för att frihetsberöva ett barn till följd av misstanke om brott, så bör även förvar i polisarrest godtas om det inte finns en alternativ placering att tillgå. Centerpartiet anser inte att det är rimligt att ett barn som uppfyller de mycket högt ställda krav som gäller för ett frihetsberövande, försätts på fri fot enbart med motiveringen att förvar i polisarrest inte kan anses godtagbart. Tolkningen av huruvida förvar i polisarrest är absolut nödvändigt bör därmed grunda sig i om det finns alternativa placeringar att tillgå.

Johan Hedin (C)